

Rerum Naturalium Fragmenta

No. 126

<i>Szemere László: Gébicseink</i>	3
<i>Jaskó Sándor: Az erdélyi aranybányák fejlődése</i>	14
<i>Jaskó Sándor: A Dachstein barlangjai</i>	15

Budapest
1938

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Jaskó Sándor szerkesztése:

Budapest II., Lövőház-u. 22/a

Gébicseink

Írta: Szemere László.

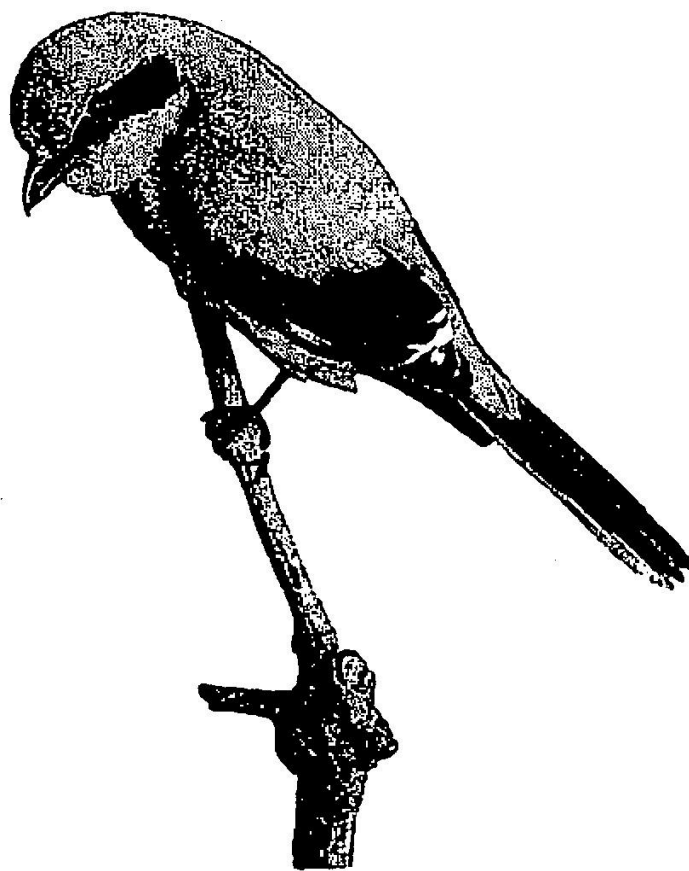
A kis gébics - *Lanius nutor* Gm. - és a töviszúró gébics - *Lanius collurio* L. - eléggé ismeretesek. Sőt gyakran mondható - előbbinek mintegy nagyobb kiadása, a nagy őrgébics - *Lanius excubitor* L. - is.

Számos népies nevük bizonyítja gyakoriságukat. Vidékenként a fenti irodalmi neveken kívül hol bábaszarkának, szarkagábornak, szarkakergetőnek, szőri szarkának stb. hívják őket, azaz a kis- és nagy őrgébicset, melyeket a nép ritkán különít el egymástól, még ott sem, ahol megfigyelték, hogy az egyik, a kis gébics, nyári madarunk, szemben a hozzánk jobbadán csak téli-re érkező atyafiával.

Ugyancsak költözködő a töviszúró gébics is, sőt az eddig még elhallgatott vörösfejű gébics - *Lanius senator* L. - is. Több fajuk aztán nem is fordul elő nálunk; legfeljebb ezeknek egy-egy, a laikusnak meg sem különböztethető alakjáról lehetne még szó, de ezek ritkaságok, s csak a szakembert érdeklik.

Hasonlóképen nincs gyakorlati jelentősége a vörösfejű gébicsnek sem. Hazánkban jóformán csak a Dunántúlról ismeretes, de ott is igen ritka. Másik három rokonával kapcsolatban majd megemlékezünk róla is, hogy így szíves olvasóim közül azok, akik netán még nem lennének tisztában gébicseinkkel, azt is megismerhessék.

Fentebb a gébicseket „gyakori” jelzővel illettem. Ehhez hozzá kell tennem azt, hogy sehol egy helyen tömegesen elő nem fordulnak, miből következik, hogy más hasznos vagy káros madárhoz mérten a gyakorlati jelentőségük sem domborodik ki valami nagyon. Azonban a vázolt szűkebb körű rokonságnak - úgy együttesen - számos jó és rossz tulajdonsága lévén, a madár-világ színes képének egy jelentékeny mozaikját alkotják. Más szóval népszerűek.

Nagy őrgébics.

Essünk azonban át most már az „enumeráción”, azaz a fajok felsorolásán s rövid leírásán. Lehetek rövid e téren, mert a gébicsek minden más madarunktól jól megkülönböztethetők s a fajok egymástól ugyancsak könnyen.

1. A *nagy őrgébics* (a latin neveket nem idézem többször) akkora, mint egy vékonyabb rigó, bár hosszabb farkánál fogva kissé nagyobbbat mutat. A hossza 23-26 cm között váltakozik. Más méretét nem közlöm itt, mert hiszen a gyakorlatban nem a méreteinél fogva fogjuk megismerni.

Tarkaságánál fogva a szarkára emlékeztet, de a fehér-fekete színnek eloszlása másféle, háta és feje teteje pedig nem fekete, hanem hamuszürke. Farkának szélső tollai pedig fehérek, illetve részben fehérek. E színelosztást a csatolt rajz legyen hivatva szemléltetni; s csak annyit jegyzek meg még színéről, hogy homloka is hamuszürke, vagy fehérbe hajló, szemben öccsével, a kis őrgébiccsel, melynek hímje fekete homlokú.

A nagy őrgébics szárnyán kettős fehér szalag van - a kis őrgébicsnek csak egy -, végül a másodrendű evezők fehérrel szélesen szegettek. E szegésnek csak nyoma van meg a kis őrgébics másodrendű evezőin. (Az 5-6. felső evezőtollak után következő hosszú szárnytollakat nevezzük másodrendű evezőknek.) Csőre hajlott hegyű s ezenkívül fogas a felső kávája.

A tojó és a fiatalok a hímektől azáltal különböznek, hogy tollazatuk eleinte sűrűbben, később - a kinőtt tojónál - csak hasoldaluk s gyérebben keresztben foltos rovátkás. Hogy ismétlésbe ne essem, már itt felemlítem, hogy a fiatal madarak a másik három gebicsünknél is ilyen „kendermagosak”.

Így van ez igen sok más madarunkkal is, pl. a közismert fekete-rigónak a fiatalja ugyancsak foltos-pettyes. Magyar nyelvünknek jó kifejezés e pettyezettségre a «kendermagos». (V. ö. A kendermagos tyúk és a mogyorós tyúk elnevezéseket. Előbbi a jó öreg falusi tyúkfajtánkra, utóbbi pedig a császármadárra

vonatkozik. Egyike se azért, mert a kendermagot, resp. a mogyorót szereti, de mert kendermag-, illetve mogyoróalakú és színű pettyek borítják.)

Madarainknak ez a fiatalkori foltossága atavisztikus visszaütés, tünet, amely az állatvilágban sem ismeretlen. Pl. az egészen fiatal oroszlán még foltos, a vadmalac csíkos stb. stb.

Mindenesetre eredményezi ez a tünet azt, hogy madaraink fiatal példányait sokkal nehezebb miatta meghatározni, mint a kiszínezett hímeket. És ezért kellett itt erre kitérnem, mert különben a túlnyomórészt nem ornitológus szíves olvasóimat e fontos kérdésben tájékoztatlanul hagynám.

Ha mezőgazdasági vagy kertészeti okból domborítunk ki valamelyes madarat, első dolgunk aztán az, hogy azt megismertessük. A szépen kiszínezett hímeket azonnal fel fogjuk tehát ismerni, a nagy és a kis őrgébicsnél a fiatalok s a tojó felismerése sem fog ezért nehézségekbe ütközni, mert szarkaszerű tarkaságuk, mely a pettyek mellett is jellegzetességük, akkor is megvan.

Azonban sokszor nem is a tollazatuk után kell eldöntenünk valamely madárról, hogy miféle, hanem a viselkedéséből, hangjából s abból, hogy mikor találkozunk vele. E ponton a kis és nagy őrgébics között megtaláljuk a lehető legegyszerűbb nyomravezetőt, amennyiben a legtöbb vidékünkön nagy őrgébicset csak télen észlelhetünk, kis őrgébicset télen soha, mert az költözőkódó madár.

Ugyanezt írhatom a tövisszűrő meg a vörösfejű gébicsről is, azok is melegebb vidékre vonulnak teleink előtt és pedig elég

korán (szeptemberben). Vissza is későn jönnek (április végén), mikorra a nagy őrgébics már visszavonul kissé északabbra eső költő területeire.

2. A *kis őrgébics* a pacsirtánál valamivel nagyobb, de a rigóknál kisebb, így tehát valamivel kisebbnek mondható a nagy őrgébicsnél. Átlagos hossza 20-22 cm között van.

A rajzból és a fentebb már jelzett adatokból immár tisztában lehetünk azzal, hogy hogy néz ki. Azokon kívül a kiszínezett, fekete homlokú hímeknek a mellén a fehér szín szép rózsaszínesen futtatott. Csőre ugyancsak hajlott hegyű s fogas.

3. A *tövisszúró gébics* a kis őrgébicsnél is kisebb. Gébics jellegét fogas csőrén kívül fekete szemkantárja adja meg, de általános színelosztása is, azaz sötét (de nem fekete) szárnya és farka. Szárnyán tükör (fehér foltocskák) nincsen. Homlokának szép hamuszürke színe a hátán gesztenyebarnába megy át. Begye fehér, de lefelé rózsaszínbe húzó. Hossza kb. 16-18 cm.

4. A *vörösfejű gébics* mustrázat szerint a kis gébicshez hasonlít, nagysága is olyan, kb. 18-20 cm hosszú. Azért látszik kisebbnek, mert a farka rövidebb. Egy szárnyfoltja van ennek is, homloka is fekete. De nyomatékosan különbözik tőle abban, hogy homlokától a tarkóján át egész a hát elejéig egy gesztenye vörös folt terjed.

Ennélfogva hát azonnal megismerhetjük - ha látjuk, ugyanis igen ritka. Ennélfogva gazdaságilag se nem oszt, se nem szoroz. Így hát kímélni kellene.

Az igen ritka, vagy pusztulófélben levő állatokat, madarakat, növényeket minden kultúrállamban védeni törekesznek, hogy így mentől messzebbre tolják ki az emberiség történelmében azt az időt, amikor már csak zsír, hús és általában hasznos hajtó lények lesznek az előre kultúrsivatagnak jósolt földtekén.

Természetkedvelőnek szomorú kilátások ezek; most még lézeng néhány sasunk, uhunk s egyéb ilyen ritka madarunk, s jó szerencséje a jelen generációnak - ember generációnak -, hogy ő is kipusztul, mert a jövő generáció bizony felelősségre vonná amiatt, hogy őt ettől meg amattól a természeti ritkaságtól megfosztotta.

Vörösfejű gébicsünk gyenge kis trófeája a „vadásznak”, azért hát reméljük, hogy szürke észrevétlenségében jól kitolódik az utolsó órája.

Gyerünk azonban vissza a mi közönséges gébicseinkhez. Ki ne észlelte volna unalmas szekerezésekor azt, hogy az utat szegélyező akác vagy nyárfákról felver a fogat egy miniatűr szarkát - röptében kiszélesedik a kis gébics szárnytüköre s így tarkábbat is mutat -, amely madárka megelőzve a fogatot s úgy 100 lépéssel elébb ismét felgallyazik egy útszéli fára.

Ahogy a szekér halad, ismét tovább rebben, míg csak észre nem veszi, hogy lakóhelyétől jól eltávolodott. Ekkor nagy ívben viassz áll a kiindulási pontjára. Ez a mi magyar vidékeinknek jellegzetes velejáró madara, a kis őrgébics. Ha nyugodalmas, ráérő időnkben jobban megfigyelhetjük, észleljük, hogy őkelme igen harcias kis madár. Rendesen valamely kimagasló ponton telepszik meg - ezért nevezik őrgébicsnek, - ahonnan szemét

mindenfelé megjárhatja, ha táplálékot sejt a fűben, felibe száll, szitál fölötte, míg szemre veszi, megfogja.

Ha birodalmába szarka, varjú téved, azt megtámadja, felibe kerekedik, mérgesen feléje csapkod, zajt csap, szóval igyekszik elűzni. Ezzel a férközhetetlen természete hasznára van alkalmilag a csirkét féltő háziasszonynak. Köztudomású, hogy a korai kis csirkét és récét milyen nehéz a hamvas varjú ellen megvédelmezni. De a szarka ellen is. E két fészekrabló népség zsenge madárporontyot áprilisban még nem igen kap, így hát folyton a ház körül ólálkodik, lesi, hogy mikor marad 1-1 kis csibe védtelesen, hogy akkor aztán hirtelen megragadja, elvigye.

Tövisszúró gébics.

Aki vadászember, tudja, hogy milyen nehéz az ilyen szemfüles, dolmányos varjút, vagy szarkát puskavégre keríteni. De április

végén túl már jelentős segítségünkre van a kis gébics, ha van a portánk körül, mert lármájával felhívja figyelmünket. Ezért hát óvjuk meg ezt a gébicsünket minden zaklatástól. Ahol nem bántják, a ház közvetlen közelében levő fára is fészkel.

Észleltem ezt ezen a tavaszon, amikor Pamukon (Somogy m.), illetve a község határában levő cserepes tanyámon töltöttem pár napot, és pedig pünkösdkor. Bérلőm panaszkodott, hogy tavasszal sok kis kacsát és csibét hordott el a hamvas varjú.

Mivel a hamvas varjú «szemre» dolgozik, azért egy darabig úgy is tudott védekezni ellenük, hogy a puskáját - persze töltetlenül - a tanya előtt egy asztalra kitette. (Ideje nem volt arra, hogy folyton lesse a varjút.) Így a varjak egy darabig féltek magától a puskától is, míg csak össze nem adták a dolgot, t. i. hogy a puskához ember is kell, hogy ártson.

S a kártétel folytatódott egészen addig, amíg a kis-gébicsnek téli szállásukról meg nem érkeztek s a tanya épületétől alig 30 lépésre levő akácfán családi otthont alapítottak. Ettől kezdve a varjú nem jöhetett inkognitóba, a gébicspár űzte, zaklatta s elárulta, mert a zajra mindig idejében kijöhetett a konyhából a csibéit féltő háziasszony, vagy alkalmazottja.

Kis dolognak látszik ez, mégis sokan hasznát láthatják.

Fentebb, amikor a kis-gébicset védendőnek jeleztem, aláhúztam azt, hogy ezt a gébicsünket, hogy így a dúlt betűkkel való szedés révén jelezzem azt, hogy nem leszek patrónusa a még eddig gazdaságilag nem méltatott nagy őrgébicsnek és tövis-szűrő gébicsnek. A kis őrgébics nemcsak működésével használ,

hanem mint rovarirtó is, a madárfiókákat pedig nem bántja. Tehát teljes kíméletet érdemel.

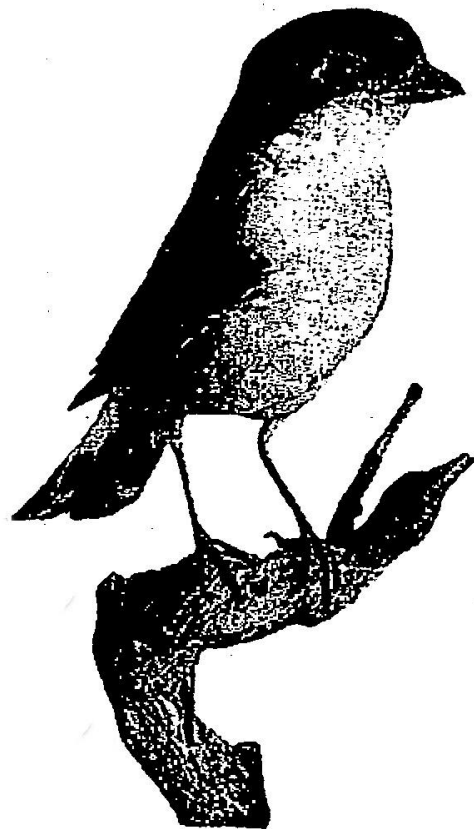
Nem úgy a nagy őrgébics! Az is fogdos ugyan rovar is - ahol nyáron át is tanyáz - egeret is, de bizony ráveti magát az apró madarakra is. Ez a kártétele télen még szembeszökőbb, főleg ha eger kevés van. Akkor kis cinegéinket tizedeli. Azt csak lőjék vadászaink, mert habár túl sok nincs is belőle, de a kipusztulás egyelőre nem fenyegeti.

Ugyancsak kifosztja a madárfészkeket a tövisszűrő gébics is, azért kertekben, parkokban, szóval olyan helyen, ahol akár esztétikai okból, akár a hasznuk miatt egyéb madarainkat óvjuk, a tövisszűrő gébicset ne tűrjük meg. Szép rózsás színével is jól feltűnik, de aztán nem is nagyon igyekszik elbújni, sőt mint vérbeli gébics, ő is előszeretettel száll kimagasló pontokra, csipke, galagonya bozót tetejére, száraz ágára. Tehát nem a fák sudara az otthona.

Fészkrét is bokrokba rakja. Ha kedvenc tartózkodási helyét, a tüskés bokrosokkal bővelkedő ligeteket, erdőszéleket átkutatjuk, gyakran találhatjuk tövisre tűzött ételmaradványát. A feles zsákmányt szokta mintegy karóba húzni, hogy később falatoz-za fel.

Így felpékelve találhatunk rovarokat, kis egereket, de sajnos, olykor kis madárporontyot is. Az igaz, hogy zsákmányát túl-nyomórészt rovarok képezik, ezért nyílt területeken békét hagyhatunk neki. Kertjeinkben azonban egy gébics pár is tönkre teheti minden madárvédelmi törekvésünket, onnan tehát űzzük el.

Legalábbis, ha ti. csinos, megvesztegető külseje miatt elpusztítani nem akarjuk.

Vörösfejű gébics.

S még egy haszon van a B. lapján, s ez az ő mesteri éneke! Pompásan tudja utánozni a legjobb énekes madarunkat is, sőt azoknak gyakori, sokszor unalmas trilla-ismétlései nélkül. Pl. ha az erdei pinty énekel, az kedves csattogás, de folyton ismétlődő. Ezt, meg más madár énekét a mi kópénk, a tövisszúró gébics egy folytatólagos egészszé komponálja.

Beleszövi a taliga nyikorgását is, az igaz, de nem oly nyersen, diletánsan, mint az ugyancsak jeles utánzóművész, a szajkó. Mikor így kiduzzadt torokkal énekel, a világártatlanság tükröződik le róla, s bizony nem csodálkozom rajta, hogy emiatt aztán emberi körökben vannak magas pártfogói is.

Ez a gébics is, akárcsak a többi (kivéve a szerényebb vörösfejű gébicset) indulatos, veszekedő, izgága madár, amely sokszor kikezd a nálánál nagyobb madarakkal is.

Hát ezekben nyújtottam gébicseink rövid monográfiáját, egy-szersmind igyekezve rámutatni mind ama ténykedésükre is, amelyek révén kár és haszon szempontjából is elbírálhatjuk őket. A végső szó tehát az, hogy a kis gébicset és vörösfejű gébicset kíméljük, védjük, amazzal haszna, emezt ritkasága miatt. (*Növényvédelem, vol.6, 1930, no.11, p.209-211*)

Az erdélyi aranybányák fejlődése

Jaskó Sándor

A „Montanistische Rundschau” c. német bányászati lapban nemrégiben hosszabb tanulmány jelent meg Erdély jelenlegi aranytermeléséről. A közlemény a háború előtti és a jelenlegi helyzet közötti érdekes összehasonlításokra nyújt alkalmat.

Jelenleg a legnagyobb aranytermelő vállalat a „Mica” – Societé Anonima Miniera, mely 1920-ban a rudai Tizenkét Apostol Társulatból alakult s számos nagy bánya birtokosa. Az új alapítású Societé des Mines d’Or Láposbányán Európa egyik legmodernebb aranyfeldolgozó üzemével rendelkezik.

Borospatakon a termésaranyáról híres Lipót aknát az S. A. Atrium társaság műveli. Az állami üzemek közül nevezetes a Kereszthegyen működő modern aranyflotáló telep, továbbá a verespataki nagy bánya.

A Verespatak melletti Cetace Mare nevű hegyen már a rómaiak fejtették az aranyat. Most is több magánkézben levő kis bánya működik ezen a helyen, évszázados különféle adományozott jogaik alapján kúp, gömb, henger stb. alakú hegytömegrész lefejtésére jogosítva; mások ismét a középük eső szabálytalan cikkelyrészeket kapták meg.

A román állam most lassanként egymásután megváltja az ősi bányajogokat, amint az egész hegyet egységesen lefejti. Általában egész Erdélyben a régi kis aranybányák helyét a nagyvállalatok foglalják el.

(A Földgömb. – vol.8, 1937, p.344)

A Dachstein barlangjai

Írta

Jaskó Sándor dr.

A Felső-ausztriai Mészki Alpok legmagasabb hegycsoportja a Dachstein K-Ny-i irányban kiterjedt mészkő fennsík. A plató déli oldala meredek, több mint ezer méter magas sziklafallal az ú. n. Dachstein-Südwanddal emelkedik az Enns völgye fölé. A legmagasabb csúcsok Thorstein (2947 m), Dachstein (2992 m), Dirndl (2810 m) és Koppenkarstein (2865 m) közvetlen a meredek letörés szélén sorakoznak. Az egységes, völgyektől tagozatlan mészkőfennsík átlag 10 km szélességben lejt észak felé, ahol 2000 m-re lesüllyedve szintén meredek peremmel végződik a Traun folyó és a Hallstadti tó felé.

Az erősen karsztosodott mészkőtömeg főként triász rétegekből áll. A déli meredek falat alsó és középső triász rétegfejekből épült, míg a fennsík felülete a felső triász ú. n. dachstein mészkőve. Helyenként azt az alsó jura hierlatz mészkő vékony pásztái takarják. A dachstein mészkő és az alatta levő hallstatti mészkő kiválóan alkalmas a karsztosodásra. A fennsíkot dolinák és karrmezők borítják, északi oldalában pedig több hatalmas barlang fejlődött ki.

A Schönbergalpe lefolyástalan, üstalakú függővölgyben fekszik. A meredek völgyoldal, amelyen feljöttünk, s a menház mélyedése közt egy kiemelkedő sziklaküszőb fekszik, a többi oldalakat a Dachstein fennsík függőleges sziklafalai övezik. A 800 m átmérőjű és körülbelül 200 m mély sziklaüst eredete még megoldatlan. Egyesek óriási beszakadt dolinának tartják, melynek északi oldalát elmosta a Traun, miközben völgyét bevágta.

A menedékháztól rövid kapaszkodóval a függővölgy DK-i falának tövében 1453 m. t. sz. f. magasságban nyíló Dachstein jégbarlang bejáratához jutunk.

A sziklában tátongó üreget már régen ismerték, de a barlangba senki sem tudott behatolni, mert a bejárat közelében a járat teljes szélességében egy 10 m széles és 25 m mély szakadék húzódott keresztbe. Mindkét szélén a barlang jege függőleges letörésben végződött. Ha keservesen sikerült is a bejárat oldalán kötéllel leereszkedni, a túlsó oldal meredek jégfalán nem tudtak már felkapaszkodni.

A szakadékon Bock Hermann mérnöknek sikerült első ízben átjutni 1910. augusztus 21-én. A nyomában behatoló kutatók pár hónap alatt több mint két kilométer hosszú barlangrendszeret tártak fel. A Dachstein jégbarlangot jelenleg a goiserni »Subterra« vállalat kezeli. Az osztrák állam anyagi támogatásával a barlangban betonjárdái és lépcsőket építettek, a szűkebb helyeket kirobbantották s villamos világítást szereltek fel. A völgyből sétautat és villanyhuzalt vezettek fel a bejáratig.

A Dachstein jégbarlang meg is érdemli a ráfordított nagy áldozatot. Minden mesterkéeltség kerülésével tisztán fehér fénnnyel világítanak, azonban a jégképződmények kékes és zöldes árnyalatai pompás színhatást nyújtanak a vörösesbarna falak sötétbe vesző háttere előtt.

A jég a cseppkőhöz külsőleg hasonló sztalagmitokat, sztalaktitokat, függönyöket és kérgeket képez. A genetikai eltérésről eltekintve, ha pusztán esztétikailag hasonlítjuk össze a létrejött formákat, feltűnik, hogy a jég nagy formái egységes sírna felü-

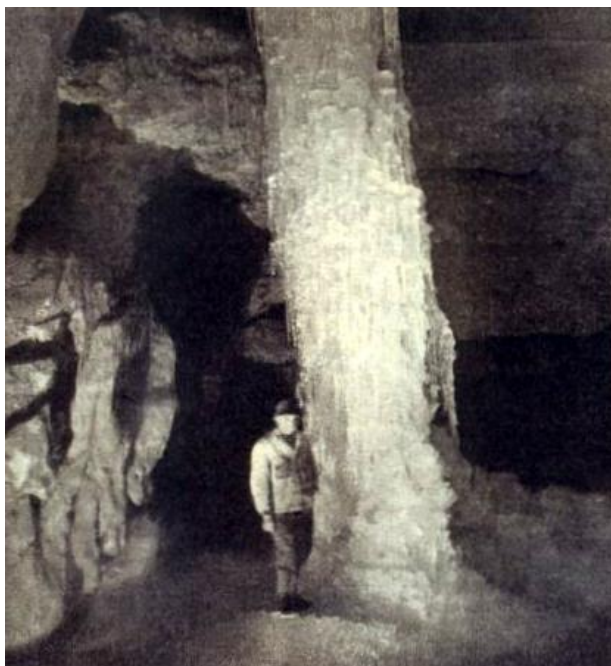
lettel határoltak, sehol sincsenek úgy tagolva, mint a cseppkő-csoportok.

A függönyök vékonyabbak a jégnél, de a cseppkőcsapok 1-2 m hosszú és mindössze pár mm vastag finom csöveihez hasonlók jégből sohasem képződnek. A barlangi jégformák cseppkövektől eltérő alakjait főképp a jég plaszticitása, a levegőből kicsapódott jégkristályok és a meleg légáramlástól előidézett egyenlőtlen olvadás okozza.

A Dachstein jégbarlang levegőjének hőmérséklete a bejárat közelében -15 és +2.3, a jéggel borított belső részekben -10 és +3, a leghátulsó, jégmentes termekben pedig +1 és +4.8 C között váltakozik. (A külső levegő évi középhőmérséklete ebben a magasságban +4 C.) A barlangi jég a kőzet hasadékein beszivárgó víz megfagyásakor keletkezik a téli külső levegő beáramlásának és a légáramlás párologtató hatásának hidegére.

Feltételezik, hogy a barlangnak van egy ismeretlen – talán még nem járható – alsó nyílása is. Télen alul beáramlik a hideg levegő, s a bennlévő meleg levegő kitódul a felső nyíláson, míg nyáron megfordul a folyamat.

Természetesen a behatoló hideg légáramlat a sziklafalakkal érintkezve felmelegszik a hátsó járatokban egész a +4 C évi középhőmérsékletig, sőt a mélyebben fekvő részekben a föld belső melege is kezdi éreztetni hatását. Ezért a bejáratától légvonalban mért 300 m-en túl nincs jégképződés. A jégbarlang szűkebb részeinek teljes befagyásától nem kell tartani, mert a járat elzáródása megakadályozná a levegő áramlását, a zárt és felmelegedő levegő pedig fokozottabb olvadást idézne elő.

Mamut barlang. Jégoszlop.

Télen, amikor a barlangot nem látogatják, a lépcsők és korlátok nagy részét belepi a jég. Ezért május közepén, mielőtt a forgalom megindulna, a jeget el kell az útról takarítani, a szűkületeket pedig kicsákányozni. Az utat ezután karbidporral hintik fel, ami a jégkristályok kicsapódását megakadályozza s nem süllyed úgy a jégbe, mint a homok, vagy dolomitliszt.

A Dachstein jégbarlangot a jégkorszak óta tölti ki állandóan a jég. Természetesen az anyag maga már régen kicserélődött alul olvadás, felül pedig új rétegek ráfagyásával, de a jégkitöltés a diluvium óta szüntelen.

A menedékháztól kb. 600 m-re nyugatra, a meredek sziklafal alján sötétlik a dachsteini Mamut barlang keleti nyílása. A bástyaszerűen kiugró Mittagkogelt áttörve a hegy túlsó oldalán vezet ismét a napvilágra a járat. A két nyílás légvonalban 700 m-re fekszik egymástól. A nyugati bejárat 1 383, a keleti bejárat pedig 1338 m magasságban van. A kettőt összekötő folyosóból,

körülbelül a feleúton egy hatalmas oldalág nyílik befelé a hegy belsejébe, ez a barlangrész átlag száz méterrel fekszik magasabban a keleti bejáratnál.

A Mamut barlang a Dachstein jégbarlang elhanyagolt mostoha-testvére. Villanyvilágítást, kényelmes betonlépcsőket hiába keres benne a kiránduló. Természeti szépségekkel is szűkösebben van felruházva. A Mamut barlangban csak ősszel képződnek kisebb jégalakulatok, azok tavaszra újból elolvadnak. Cseppkő jóformán semmi sincs benne, úgy, hogy nem sok lát-nivalót nyújt a nyári látogatóknak, különösen, ha azok a Dachstein jégbarlang elragadó szépségei után kerülnek oda. Ez az oka, hogy a jégbarlangot látogató turistáknak alig harmadrésze vállalkozik a Mamut barlang felkeresésére.

A szakember azonban mégis sok érdekes részletre akadhat benne. Így ma a barlangban nem folyik víz, de a barlang fenekét mégis sok helyen folyóhordalék, homok- és kavics-konglomerátum borítja. A konglomerátum különféle kristályos kőzetek görgetegeiből áll, arra utalva, hogy a barlangon átfolyó hajdani «Östraun» vízgyűjtő területe más volt, mint a mai, tisztán mészkőtörmeléket szállító Traun folyóé.

A Mamut barlang hajdani folyórendszerének hatalmas voltát a «Dom der Vereinigung» 5-6 m-t meghaladó vastagságú kavicsrétegei tanúsítják. A változó minőségű és helyzetű hordalékanyag több eltérő korú barlangi teraszképződményt jelez, a folyórendszer kifejlődésének és pusztulásának egyes állomásait.

A Mamut barlangban nem találták meg a mamut maradványait; a barlang nevét csupán óriási méretei után kapta. A járatok összesen huszonegy kilométer hosszúak.

(A Földgömb - vol.9, 1938, p.250-255)